

- напрям значної частини своїх прибутків на науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки (НДДКР), передусім на вивчення високотехнологічних виробництв;

- інтеграція своїх підприємств і виробничих філій в єдину міжнародну мережу управління.

Отже, корпоративні злиття і поглинання є однією з головних характеристик глобальної економіки і активно використовуються американськими транснаціональними корпораціями як засіб здійснення прямих закордонних інвестицій. Їх роль в глобальних стратегіях корпорацій визначається можливістю як уникнення банкрутства, так і придбання і зміцнення конкурентних переваг, необхідних для подальшої транснаціоналізації компаній з метою посилення їх ринкової влади в умовах глобалізації. Процеси ЗіП займають серйозне місце в глобальних стратегіях корпорацій США як найбільш швидкий спосіб придбання активів в різних державах, нових джерел сировини і нових стадій виробничого процесу, освоєння нових ринків.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://www.imaainstitute.org/statistics-mergers-quisitions.html>.*

2. Румянцев С. Оцінка ефективності злиття і поглинання компаній [Текст] // Цінні папери України. – 2006. – № 44. – С. 13–14.

3. Етокова О. Транснаціональні злиття і поглинання, за умови нерозвиненості системи корпоративного керування, на прикладі України [Текст] // Конкуренція. – 2012. – № 7. – С. 12.

ПАВЛО ДРУШЛЯКІВСЬКИЙ

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Лизун М. В.

ФАКТОР ТОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯПОНІЇ

Сучасний етап еволюції світового господарства характеризується динамізацією та поглибленням процесу глобалізації, що виявляється у формуванні глобального інформаційного, валютно-фінансового, торговельного, інфраструктурного простору, через розширення та ускладнення взаємозв'язків та взаємозалежностей між державами. Характерною тенденцією розвитку міжнародної економіки протягом останніх років є інтенсифікація зовнішньоекономічних зв'язків, зокрема міжнародної торгівлі товарами і послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних науково-технічних відносин.

Питання підвищення конкурентоспроможності країн, галузей, підприємств, товарів на основі інтенсифікації торгової політики є об'єктом

дослідження багатьох науковців, зокрема, Л. Л. Антонюк, А. Е. Воронкової, Р. А. Довбуша, В. Д. Жука, Ю. Б. Іванова, О. Є. Кузьміна, Д. А. Максим'юка, В. А. Павлової, О. Д. Павловської, І. О. Піддубного, М. Портера, В. І. Савчука, Д. А. Коржа, І. Ю. Сіваченка, Р. А. Фатхутдінова, О. Б. Чернеги.

Конкурентоспроможність національної економіки можна визначити як здатність національної економіки в умовах вільної конкуренції виробляти товари й надавати послуги, що задовольняють вимоги світового ринку, реалізація яких збільшує добробут країни в цілому і й окремих її громадян. Конкурентоспроможність залежить від здатності держави створювати економіко-правове середовище, яке сприяє стійкому процесу створення доданої вартості. Останній підкреслює стабільність конкурентоспроможності країни в майбутньому. В зв'язку з цим оцінка конкурентоспроможності країни передбачає врахування розвитку торгівельного потенціалу країни [1].

Відтак, для досягнення підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку в першу чергу розглядаються її конкурентні переваги та зосереджують увагу на конкурентні позиції участі національної економіки у міжнародній торгівлі. За методикою оцінки конкурентоспроможності економік країн світу Всесвітнього Економічного Форуму, станом на 2012–2013 роки в групу лідерів в Глобальному рейтингу входить Японія поряд з Швейцарією, Сінгапуром, Фінляндією, Швецією, Нідерландами, Німеччиною та ін. [2].

Економічна система Японії являє собою унікальний досвід забезпечення стійкого розвитку, базованого на новітніх технологіях. Ключ до розуміння динамічних змін у японській індустрії можна знайти у здатності компаній, що представляють визначені галузі (як правило, це автомобілебудування, металургія, електроніка) швидко та гнучко координувати свою операційну діяльність відповідно до змін ринкових умов та інших факторів індустріального оточення, таких як технічний та технологічний розвиток. Зовнішня політика Японії в першу чергу спрямована на забезпечення національної безпеки і динамічного господарського прогресу, зокрема надійного доступу до джерел енергопостачання і сприятливих умов експорту японських товарів та капіталу. Національним інтересам Японії відповідає стабільна економічна і політична ситуація в регіоні і світі.

Однією із передумов підвищення міжнародної конкурентоспроможності Японії є виважена економічна та, зокрема, торгова політика. Основними напрямками торгової політики в Японії є забезпечення стабільного економічного зростання та соціальної безпеки. В структурі товарообороту та в напрямках зовнішньоторговельних потоків постійно відбуваються зміни. В сучасних умовах в міжнародній торгівлі суттєво скорочується питома вага сировини і різко підвищується частка готових виробів. В Японії частка готової продукції в експорті становить близько 90%.

З метою надання національним компаніям Японії можливості підняти свою конкурентоспроможність у порівнянні з конкурентами, мали місце як прямі заборони доступу іноземних компаній на національний ринок і практика контролю за обігом іноземної валюти, так і обмеження на інвестування та власність. За сучасних умов якість продукції стала вирішальним показником

міжнародної конкурентоспроможності, а управління якістю – мірою успіху будь-якої країни в економічній сфері. Досвід Японії в досягненні випуску високоякісної продукції став однією із складових «економічного дива» та підвищення конкурентоспроможності країни.

Конкурентоспроможність підприємств Японії обумовлюється такими особливостями:

- орієнтацією на виробництво продукції з високою якістю, ніж у інших країнах, бідних на сировинні й енергетичні ресурси, які необхідно імпортувати;
- охопленням комплексною системою управління конкурентоспроможністю підприємств всієї діяльності підприємств;
- врахування в системі управління конкурентоспроможності підприємств досягнень інших держав – США, Великобританії, Німеччини, Італії, Франції тощо;
- виваженими ефективними діями керівників, спеціалістів підприємств, які реалізували принципи комплексного управління конкурентоспроможності підприємств успішніше, аніж у інших державах.

Особливістю систем управління конкурентоспроможності підприємств в Японії є орієнтація на запобігання дефектів, а не їх виявлення й усунення. Характерним є переважання контролю конкурентоспроможності підприємств технології й технологічних процесів над контролем продукції. У системі управління конкурентоспроможності підприємств діє принцип «п'яти не»: на робочому місці не повинні створюватись умови, що сприятимуть виникненню дефектів; дефектна продукція не передається на наступну операцію й не приймається з попередньої; не можна порушувати чи зменшувати технологічні параметри; не можна повторювати допущені помилки.

У зв'язку з високою ймовірністю стихійних лих у Японії, наочно продемонстрованої цунамі 2011 року, деякі компанії почали експансію за кордон для скорочення ризиків у ланцюгу постачань, а ряд гравців провели зміни у своїх виробничих моделях.

У рамках дослідження експерти Roland Berger проаналізували стратегії японських компаній і виявили п'ять характерних ознак успішного міжнародного бізнесу:

- компактний бізнес портфель з чіткою внутрішньою синергією;
- цілеспрямовані зусилля з підвищення лояльності клієнтів;
- забезпечення прибутковості в умовах скорочення життєвого циклу продуктів;
- висока гнучкість і керованість ланцюжка створення вартості;
- культурне розмаїття як основа інновацій.

Отже, економічна глобалізація як провідна тенденція розвитку світового господарства не тільки не заперечує, а навіть каталізує динаміку розвитку окремих регіонів і підвищує їх роль у національних та світогосподарських економічних процесах. Досвід Японії показує, що конкурентоспроможність національної економіки та її складових може швидко підвищуватись внаслідок продуманої системи цілеспрямованих дій, в яких значна роль належить інститутам держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації. – К.: КНЕУ, 2004. – 276 с.

2. Індекс глобальної конкурентоспроможності 2012–2013 // *The global competitiveness report 2012–2013* // <http://www.weforum.org/documents/GCR0809/index.html>.

АНТОН КІНАСЕВИЧ

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Колінець Л. Б.

МІЖНАРОДНА КРИЗА ЗАБОРГОВАНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Міжнародна криза заборгованості є однією з найбільш серйозних проблем функціонування глобальної фінансово-економічної системи. Кризи зовнішньої заборгованості починаються з того, що країна оголошує про неможливість виплачувати свої зовнішні борги, або неможливість оголошення анулювання свого боргу. Тобто, однією з ознак настання кризи є порушення графіку погашення кредитів, запозичених у інших країнах або світових організаціях. Варто зазначити, що у ролі позичальника зазвичай виступає уряд іноземної держави, тому здійснити чітко визначені санкції до такого позичальника, які б могли застосовуватись до звичайного платника, неможливо. Коли такі порушення відбуваються постійно та неконтрольовано, приймають масовий характер, може виникнути чергова криза зовнішньої заборгованості.

Причиною повторюваності міжнародної кризи заборгованості є бажання уряду-боржника відмовитись від боргу, аби тільки уникнути впливу ресурсів у майбутньому. Як наслідок, збільшення обсягів державної заборгованості на тлі нестабільної економічної ситуації та значних обсягів державних дефіцитів зумовило виникнення боргової кризи [1].

Економічне становище країни внаслідок глобалізації фінансових ринків дедалі більше залежить від зовнішніх джерел, необхідних для покриття дефіциту державного бюджету, внутрішнього інвестування, соціально-економічних реформ. Згідно із прогнозами МВФ, у 2014 р. сума державних боргів десяти найбільш розвинених країн світу зростатиме: з 78% від ВВП у 2007 р. до 120% у 2015р.

Досліджуючи досвід ряду країн, збільшення державних боргових зобов'язань все частіше стають нагальною проблемою для Європи, що потребують швидкого вирішення. У цілому можна виділити ряд факторів, які спричинили боргову кризу в країнах Єврозони, зокрема:

- 1) різниця в рівнях економічного розвитку країн-членів ЄС;
- 2) подання неправдивої інформації про стан державних фінансів;